

Onko hyveistä hyötyä vai haittaa talouskasvulle?

Oskari Juurikkala

22.9.2012

Yhteenveto

- Hyveteoria
- Hyveet taloustieteessä
- Miksi hyveet edistävät talouskasvua
- Voiko hyveistä olla haittaa taloudelle?
  - Ja onko sillä väliä?

Hyveteoria

- Hyve-etiikka
  - Normatiivinen
- Hyvepsykologia ("moraalipsykologia")
  - Deskriptiivinen

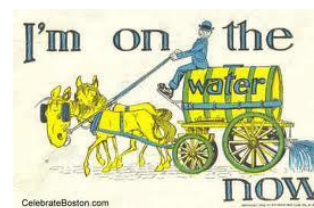

Luonne vs. temperamentti

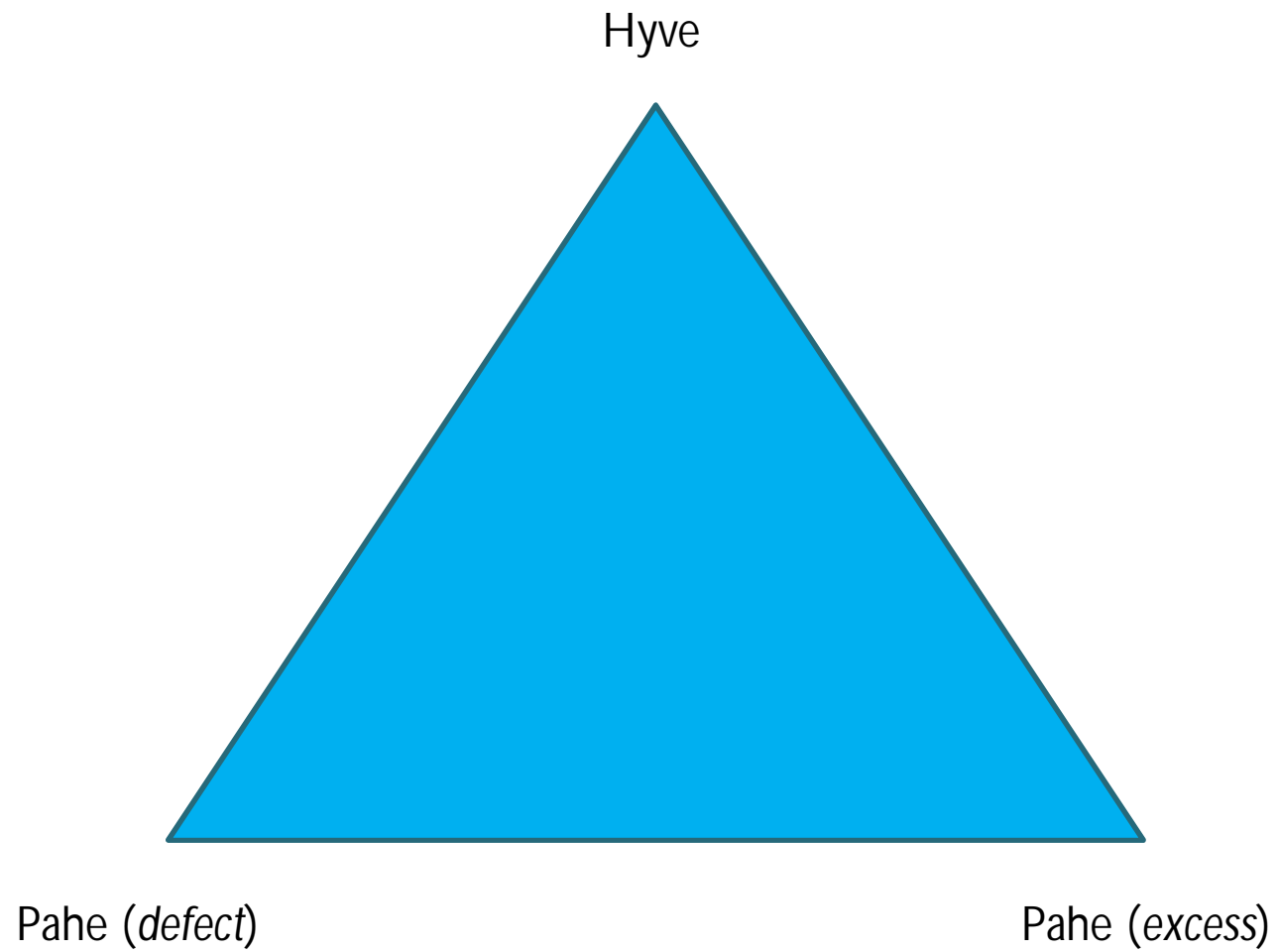
- Temperamentti
- Luonne (*character*)
  - Hyveet
  - Paheet
- *Habitus* (taipumus)
  - Järki ja tahto
  - Toistuvat teot; ajan vaikutus
  - Ikä

Päähyveet (kardinaalihyveet)

- Viisaus (*prudentia*)
  - Näkeminen ja valitseminen
- Oikeudenmukaisuus (*iustitia*)
  - Muiden kohtelevminen
- Mielenlujuus (*fortitudo*)
  - Vaikeudet, kestävyys
- Itsehillintä (*temperantia*)
  - Nautinnot vs. aito hyvä

Hyve ja pahe

Hyveiden ykseys

- "Hyveet kasvavat yhdessä kuin käden sormet."
- Riippuvuudet
  - Hillittömyys, pelkuruus → harkitsemattomuus, epäoikeudenmukaisuus
- Vääristymät
  - Viisauden puute → suunta?
  - Epäoik. → pahuus

Hyveet taloustieteessä

- Adam Smith, *The Theory of Moral Sentiments* (1759)
  - Hyveillä rooli yhteiskunnan toiminnassa
- Max Weber, *Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki* (1905)
  - 'Askeettinen' protestanttisuus
  - 'Kapitalismi' = maltti, pitkäjänteisyys (ei ahneus)
    - "Unlimited greed for gain is not in the least identical with capitalism, and is still less its spirit. Capitalism *may* even be identical with the restraint, or at least a rational tempering, of this irrational impulse."

-
- Irving Fisher, *Theory of Interest* (1930)
    - Luonteenpiirteet ja rahankäyttö
    - Kauaskatseisuus, itsehillintä, säästeliäisyys, perheen hyvinvoinnista huolehtiminen
    - Lyhytnäköisyys, tahdon heikkous, tuhlaavaisuus, itsekkyyys, muodin orjuus
  - Kenneth Arrow, 'Gifts and Exchanges' (1972)
    - "It can be argued that the presence of what are in a slightly old-fashioned terminology called *virtues* in fact plays a significant role in the operation of the economic system."

Neoklassinen vs. hyvetaloustiede

- "Rationaalisuus"
- "Hyödyn" max
  - Aina onnistuu
- Vakaat & selvät preferenssit
- *Self-interest* = itsekkyyys?
- Oletukset
- Determinismi
- *Prudentia*
- Onnellisuuden max
  - Usein epäonnistuu
- Muuttuvat & ristiriitaiset pref.
- *Iustitia vs. iniustitia*
- Empiirisuus
- Vapaus

Hyveet neoklassisessa mallissa

- Täysi rationaalisuus
- Hyödyn maksimointi
- Vakaat ja selkeät preferenssit
- Ero: oikeudenmukaisuus (*iustitia*)

Hyveiden hyödyt taloudelle

- “The moral causes of prosperity [...] reside in a constellation of virtues: industriousness, competence, order, honesty, initiative, frugality, thrift, spirit of service, keeping one's word, daring – in short, love for work well done. No system or social structure can resolve outside of these virtues, as if by magic, the problem of poverty.”
  - John Paul II (1987)

Itsehillintä

- Tuhlaavaisuus, ylikulutus (vs. Keynes!)
- Päihdeaineet
- *Radix malorum est cupiditas*
  - 1.Tim. 6:10
- Sijoitustoiminta:
  - “We don’t have to be smarter than the rest; we have to be more disciplined than the rest” (Warren Buffett)

Mielenlujuus/rohkeus

- Työteliäisyys, ahkeruus
- Yrittäjäys (!)
- Sijoitustoiminta:
  - “Investing is not complicated; you work to find pockets of value. You didn't need a high IQ to buy junk bonds in 2002 – you needed to have the courage of your convictions when everyone else was terrified, and it was the same in 1974. People were paralyzed. You need to learn to follow logic rather than emotion, and that's easier for some people to do than others.” (Warren Buffett)

Oikeudenmukaisuus (1)

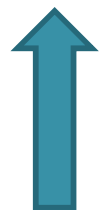
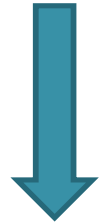
- Kommutatiivinen oikeudenmukaisuus:
  - Sopimusten noudattaminen
  - Rehellisyys
  - Luottamus
- Puute → transaktiokustannukset
  - Oikeudelliset kulut
  - Varautumistoimenpiteet
  - Pois jäävät kaupat
  - Tappiot

Oikeudenmukaisuus (2)

- 'Distributiivinen' oikeudenmukaisuus
  - Hyväntekeväisyys (vs. verotus?)
  - Julkiset virat → rehellisyys vs. korruptio
  - Lainsäädäntö
- 'Legaalinen' oikeudenmukaisuus
  - Lakien kunnioittaminen
  - Rikollisuus → tappiot + suojausmenot

Käytännöllinen viisaus

- Osatekijöitä:
  - Objektiivisuus, totuudellisuus
  - Avoimuus tiedolle, halu oppia (*docilitas*)
  - Vaihtoehtojen tutkiminen
  - Ennakoimiskyky (*providentia*)
  - Tarpeettomien ja kohtuuttomien riskien välttäminen
  - Kyky päättää nopeasti kun tarve (*solertia*)
  - Päätäväisyys, määrätietoisuus

Viisauden hyötyjä

- Yrittäjäyys
- Liiketoiminnan johtaminen
- Kotitalouden ylläpito
- Viisauden puute:
  - Rahoitusmarkkinakriisi 2007-
  - Eurokriisi

Voiko hyveistä olla haittaa?

- Itsehillintä vs. "hyvä ahneus"
  - Ahneus ≠ ahkeruus & yritteliäisyys
  - Ahneuden seuraukset
- Rohkeus ja ylioptimistinen yrittäjäyys
  - *Prudentian* ensisijaisuus
- Oikeudenmukaisuus vs. "tehokas korruptio"
  - *Iustitia* ≠ "sokea lain noudattaminen"
- Viisaus vs. aktiivisuus
  - *Prudentia* on toimintaa

Onko sillä väliä?

- Mitä on "talouskasvu"?
  - Mittarit
  - Suhde hyvään elämään

